

Iz Sokratovega življenja.

IV.

Kako je modrega Sokrata ljubila mladina, kaže nam dejstvo, da je uka-
željni mladenič Evklid prišel večkrat iz Megare v štiri milje oddaljene
Atene, da je mogel vsaj jeden dan poslušati Sokrata. A ko so Atenci
za časa peloponeške vojske zapretili, da bodejo takoj usmrtili vsakega Me-
garca, ki bi se predrznil priti v Atene, se je Evklid preoblekel v žensko
obleko ter se tako splazil skozi mestna vrata, da je mogel poslušati nauke
modrega moža.

V.

Ko so nekoč govorili o sreči, je menil nekdo, da je najsrečnejši pač
oni, ki ima vse, kar si poželi njegovo srce. Sokrat pa ga je zavrnil: „Mnogo
srečnejši je oni, ki si ne želi ničesar.“

VI.

V svoji skromnosti je bil Sokrat vedno vesel in zadovoljen. Nikak
dogodek ni mogel kaliti njegovega duševnega miru.

Nekoč je poslušal z največjo ravnodušnostjo, da je nekdo slabo govoril
o njem. „Naj me le biča“, je rekel, „kadar nisem prisoten.“ — Drugi pot je
pozdravil odličnega meščana; ta pa je šel ponosno mimo njega, ne da bi mu
odzdravil. Mladi Sokratovi prijatelji so se močno razjezili nad tem. „Vendar
se ne bodete jezili“, jih je zavrnil modrijan, „če me sreča človek, ki je grši
od mene. Kaj vas tedaj jezi to, da ta človek ni tako uljuden, kakor jaz?“

Najpotrpežljivejšega pa se je kazal Sokrat doma. Njegova žena Ksantipa
je bila mnogokrat slabe volje in je tedaj iskala prepira. Nekoč je bila jako
huda ter ga je pošteno ozmerjala. Poslušal jo je popolnoma mirno, in ko je
postajala še vedno bolj jezna, je končno vstal in zapustil hišo. To jo je
razljutilo še bolj. V jezi je pograbila lonec z vodo ter jo vrgla skozi okno
za njim. „Aj“, je rekel Sokrat smehljaje se, „po takem gromu je moralo pač
tudi deževati!“

VII.

Najbolj znana v celem Sokratovem življenju je njegova smrt. Nehvaležni
someščani so ga obsodili na smrt, češ, da zaničuje bogove in zapeljuje mla-
dino. Ta smrt pa je obstala v tem, da je moral sam izpiti strup.

Ko so ga po obsodbi še za nekaj časa odpeljali v ječo, so mu sledili
njegovi učenci s solzami v očeh ter ga obiskali vsak dan. Dogovorili so se
z ječarjem, da je pustil vrata v ječo odprta. Sokrat naj bi bil ubežal, in za
beg je bilo vse pripravljeno. On pa jih je zavrnil, da se mora človek vedno
pokoriti zakonom oblastev.

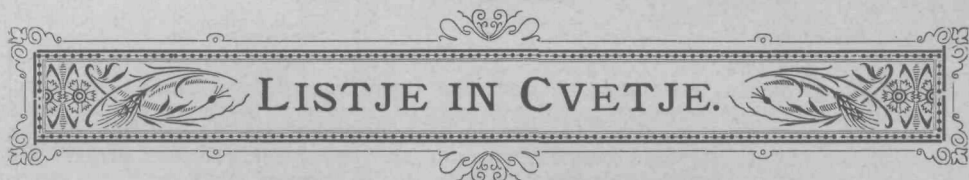
„Ah“, je jokal njegov prijatelj Apolodor, „umreti moraš tako nedolžen!“
— „Ali bi imel raje“, ga je smehljaje zavrnil Sokrat, „da bi imel pretrpeti
zasluženo smrtno kazen?“

Poslednji dan pred smrtjo se je pogovarjal s svojimi prijatelji o nesmrtnosti duše ter se je vedel tako po svoji navadi, da je spravil prijatelje večkrat celo v veselost. Ko se je solnce nagnilo k zatonu, se je končal ta pogovor. Kriton je vprašal Sokrata v imenu svojih prijateljev po poslednjih naročilih in dobil odgovor, da jim nima povedati nič drugega, nego to, kar jim je pravil vedno, in da naj skrbé za svojo dušo, da postane kar najboljša. In ko ga je Kriton vprašal, kako naj ga pokopljejo, se je smehljaj in odvrnil, da njega samega ne morejo pokopati, ker odide med zveličane; s tem pa, kar ostane od njega na zemlji, naj napravijo, kakor je to navadno. Nato je zapustil svoje prijatelje, da bi se skopal, da bi prihranil delo ženam, ki so imele umivati mrtva trupla. Potem se je poslovil še od svoje žene in otrok.

Ko se je zopet vrnil k svojim prijateljem, je vstopil jetničar ter priznal, da ni imel še nikdar čuvati tako plemenitega, dobrega in prijaznega moža, kakor je Sokrat, ter se s solzami v očeh poslovil od njega. Na Sokratovo željo so sedaj prinesli strup. Vprašal je stražnika, kako naj se vede, molil k bogovom, da bi se srečno preselil na drugi svet, in nato, ne da bi se kaj tresel ali spremenil barvo obraza, izpraznil čašo. Tega prizora prijatelji niso mogli prenašati: spustili so se v glasen jok. Sokrat pa jih je zavrnil, da je spravil ženske od sebe, da bi mogel mirno umreti. Nato je legel; oči mu je zatisnil Kriton.

Tako je živel in umrl mož, ki je bil razumen, dober in pošten, kakor nikdo v oni dōbi, ki je delal le za blaginjo svojih bližnjih, kar pa mu je nehvaležni narod povrnil s smrtjo.

— c—.

Iz zaklada naših pregovorov.

11. Kdor zgodaj vstaja, mu kruha ostaja.

„Kruh“ se po zgledu našega Gospoda, ki nam je velel moliti za vsakdanji kruh, rebi večkrat v prenesenem ali podobenskem pomenu ter obsega vse, kar človek potrebuje za življenje: živež, obleko, stanovanje itd. Pregovor torej hoči reči: Ljudje, kateri zgodaj vstajajo in hitijo za rana na delo, imajo vsega v obilnosti, tako da jim še ostaja. Zjutraj je namreč najprimernejši čas za sleherno delo, bodisi dušno ali telesno, ker so še naše moči čile in tudi zjutranji zrak pospešuje našo urnost in gibčnost ter sploh sposobnost za vsako delo. Saj pač to vsi vemo iz lastne izkušnje, da se nam delo nikoli tako ne odseđa, kakor zjutraj zgodaj. Poleg tega si pa tudi veliko časa pridobimo vsak dan, ako zgodaj vstajamo, in koliko dobička prinaša to vsako leto!

A ta pregovor, če ga točno razumemo, sega še globočje, ter nam znači sploh pridnega človeka. Lenoba se namreč pri lenuhu najbolj razodeva v tem, da zjutraj pozno vstaja; obratno pa pridnega človeka najlažje spoznaš na tem, če je zjutraj zgodaj na nogah in pri delu. Prva stopinja zjutraj — s postelje na tla, saj to sami le predobro veste, je